

Budapest

József-körut 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314.900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.
Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *Fábián Lajos* mérnök,
Ilkey László székesfővárosi hiv. főnök, *Dr. Bankos Károly* máv. f.,
Vécsey Frigyes máv. altiszt, *Horváth István* mozdonyfőszereelő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.
b) Baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalékos szerinti összeggel kárpótolatik.

A második évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.
b) Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálozási segély fizetetik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálozási segély fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálozási segély adatik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

a) Baleset elleni biztosításban úgy mint az első, második és harmadik évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 2000 korona halálozási segély fizetetik ki.

zetteknek 2000 korona halálozási segély fizetetik ki.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak *A)* csoportját, míg azok, akik *B)* csoportba óhajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.

Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az *A)* csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vételek.

Mindezekon felül úgy az *A)*, mint a *B)* csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük:

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviseletben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Jegyzőkönyv. Felvétel Budapest 1902. február 21-én. *Tárgy:* A »Kitartás« kölcsönösen segélyező egyesület pénztárának és könyveinek megvizsgálása.

Alulírott felügyelő-bizottsági tagok a mai napon az egyesület helyiségeiben megjelenvén, meggyőződést szereztek arról, hogy az egyesületi vagyon helyesen és rendszeresen kezeltetik és hogy az elszámolt, és tételről-tételre az eredeti bevételi és kiadási okmányokkal összehasonlított összegek szakszerűleg elkönyveltettek.

Kmft. *Putnoky István* s. k. felügyelő-bizottsági elnök, *Gombás Károly* s. k., *Horváth Antal* s. k. felügyelő-bizottsági tagok.

Választmányi ülés. A f. hó 23-án megtartott választmányi ülésen a megjelentek beható tárgyalás alá vették mindazon pontokat, amelyeket az igazgatóság az alapszabályok módosítása érdekében a közgyűlés elé terjeszteni szándékozik. Miután az egész anyagot feldolgozni ezuttal nem bírták, a választmány elhatározta, hogy a kérdésnek folytatóságos tárgyalását s az egész anyagnak megállapodásokba való foglalását, a legközelebbi, ez évi márczius hónap 16-án délután 3 órakor megtartandó választmányi ülésen fogja elvégezni. Ezen kérdések kiválóan nagy fontossága mellett igen kívánatos, hogy a választmányi tagok minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Miután tehát végleges megállapodások még

nem történtek, az egyes kérdések részleteire ezuttal nem terjeszkedhetünk ki.

Tagok gyűjtése. Ezirányban ismételten tett felhívásunknak, örömmel látjuk, máris mutatkozni kezdenek az eredményei. Egyesületünk és annak működése iránt a bizalom nőttön nő, mert újabb és újabb tagok jelentkeznek felvételre a társadalom minden rétegéből. Kérjük tagtársainkat, hogy ezt a dicséretes buzgalmat most már ellankadni ne engedjék. Sőt ellenkezőleg, ezt a kedvező jelenséget az egyesület és a maguk jól felfogott érdekében arra használják fel, hogy az újabb tagok számát most még fokozottabb igyekezettel iparkodjanak szaporítani. A kételkedők is meggyőződhetnek eddig már arról, hogy az egyesület minden kötelezettségének pontosan és hiven megfelel. De nemcsak hogy megfelel, hanem a vagyongyűjtés és gyarapítás tekintetében is örvendetes előmenetelt tanusít.

Arról is meggyőződhetek tagtársaink, hogy komolyan törekszünk az egyesület belső életét minél helyesebb irányokban fejleszteni és hogy minden eddigi tanulságot felhasználunk arra, hogy a létező állapotokat javítsuk, jóknak mutatkozó dolgokat meghonosítsunk, olyanokat pedig, amelyek bármely irányban bénítólag hatottak a fejlődésre, kiküszöböljünk.

Elvitázhatatlan kötelessége minden egyes tagnak, hogy bennünket ebben a szellemben támogatson és minél több új tagot toborozzon.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 8. számában kimutatott segélyösszeg 23.150 korona

Ujabb segély:

1369. Molnár János, máv. fűtő, Piski, neje halála után 300 korona

Balesetsegélyek.

Lapunk 8. számában kimutatott segélyösszeg 15.586 korona 66 fillér

Betegsegélyek.

Lapunk 8. számában kimutatott segélyösszeg 6330 korona

Ujabb segélyek:

3270. Dézsy Imre, máv. kalauz, Munkács 60 korona

3796. Vaska Lajos, Szombathely 15 »

Az özvegyek elégetése.

Nem egy borzalmas történetét olvassuk a mi fogalmaink szerint való műveletlen népek törvényeinek, szokásainak. De a borzalmasak között is a legborzalmasabbak egyike volt az indusoknál a legujabb korig dívott elégetése az özvegyen maradt asszonyoknak.

És India asszonyai valósággal fanatikus örömmel rohantak a máglyára, hogy elhalt férjük tetemével együtt őket is hamuvá égesse a tűz.

Az angol uralom alá tartozó területeken ma már egészen más nézetek jutottak érvényre a »szatti«-t, azaz özvegyégetést illetőleg. Előfordul ugyan még ma is, hogy egyik-másik vakbuzgó nő minden áron együtt akar halni férjével s borzasztó tervét végre is hajtja, de csak titokban, hogy a rendőrség meg nem akadályozhatja. A hinduknak egész az újabb időkig követett szokásai szerint azon özvegyekkel, akik nem bírtak elég bátorsággal, erővel, vagy akarattal arra, hogy önkényt lépjenek a férj testét elhamvasztó máglyára, a legmélyebb megvetéssel bántak; ezeknek nem volt többé szabad férjhez menni, sem ékszert hordani; nevezetesen gyűrűt nem viselhetek sem orrcsompáikban, vagy lábuk ujjain, sem a kézcsuklókon és a fülekben; derékfűzőt nem használhattak s e mellett a család tagjai mint nyomorult, rabszolganővel és tisztátalan személylyel bántak vele. Sőt megtették azt is, hogy a mely napon férje tetemét megégették, őt lábánál fogva felakasztották s haját levágták.

Az özvegyégetést egy angol szemtanu így írja le:

Egy alkalommal egy nőt vett észre, aki egészen elfátyolozottan egy rizszel és virágokkal megrakott tányér előtt üldögélt s mind a két kezében egy-egy kókuszdiót tartott. Azonnal tudta, hogy egy, magát feláldozni szándékozó nővel van dolga, tehát oda lovagolt. »Egyesíteni akarom testem hamvait férjem tetemének porával — mondá — adj engedélyt, hogy ezt megkapom. Amig ezt megkapom, majd csak megtartja az ég szomorú életemet, noha semmit nem eszem és semmit nem iszom«. . . . Aztán az épen feljövő nap felé fordítá tekintetét s nyugodtan folytatá: »Lelkem már öt nap óta egyesülve van ott, abban a napban szeretett férjemével. Tudom, megengeded, hogy hamvaink is egyesülhessenek, s nem fogod szenvedéseimet hosszabbra nyújtani. Óh hiszen nekem már nincs más óhajtam, mint hogy férjemmel egyesülhessek. . . .«

S a gyászoló özvegy ezuttal mondta ki először férje nevét. Mert különben ezt nem szokta tenni egyik osztályhoz tartozó nő sem, mivelhogy azáltal, hogy a férj nevét ajkára veszi, megsértené azon tiszteletet, melylyel férjének tartozik. Így például még a törvényszék előtt sem felelnek azon kérdésre, hogy mi a neve férjöknek; ily alkalommal vagy egy gyermeket vagy egy rokont visznek magukkal s ezek felelnek meg ama kérdésre helyettük. Amaz özvegy azonban oly megadással, oly mély fájdalommal mondta ki azt a nevet, hogy szilárd elhatározásában kételkedni egyáltalában nem lehetett.

Az angol előhívatta az özvegy rokonait s kijelenté előttük, hogy ha ünnepélyesen megígérik, hogy a családban több szattit nem rendeznek, megadja az engedélyt az özvegynek arra, hogy magát feláldozhassa. A rokonság ezt megígérte. Öröm ült az özvegy arczára az engedély megnyerése folytán

s alig birt magával; ez öröm aztán mindig fokozódott, amint a máglyát magasabbra és magasabbra rakták. Egy bétel-levelet vett elő, azt megrágtá, aztán munkához fogott. Az angol katonákkal vétette körül a máglyát, hogy a tömeget visszatartsa. Midőn a nő mintegy százötven lépésnyire volt a máglyától, meggyújtották azt s a lángok csakhamar magasra csapva emésztették a száraz rőzsét. . . .

A nő arczáról valami kéj, valami tulvilági gyönyör sugárzott le, amint a lobogó lángokat meglátta. Gyors léptekkel tartott a tűz felé s utjában csak egyszer állott meg, amikor szeméit az égre emelvén így kiáltott fel: »Ugyan miért kellett öt napig várnom, hogy veled egyesülhessek.«

Midőn a katonák sorain átjutott, körüljárta a lobogó máglyát, aztán megállott, hogy imádkozzék s virágokat dobjon a tűzbe. Majd komolyan, méltósággal, s arczán a boldogság érzetének kifejezésével lépett a máglyára. . . . és ott lefeküdt.

. . . Mintha csak a nász-nyoszolyába lépett volna!

A tüznelyek mindig magasabbra csaptak fel, a zsarátnok sercegett, pattogott, aztán midőn több táplálékot nem talált, lassan összeomlott a parázshalmaz. . . . A nő meghalt anélkül, hogy ajkáról a fájdalomnak csak egy szava is ellebbent volna.

Eközben a népség közt lármás, zavaros dallamokat játszottak a zenészek; nem azért ugyan, hogy a magát feláldozó nő panaszhangjait, talán fájdalmas felkiáltásait elnyomják, hanem azért, hogy a körüllevők a haldokló, égő asszony utolsó szavait ne hallhassák. A néphit ugyanis azt tartja, hogy a magukat feláldozó özvegyek azon adományt nyerik életük utolsó perczeiben, hogy a jövőbe láthatnak s jósolhatnak; attól pedig nagyon félnek, hogy e jósolatok az élőknek sok gondot, aggodalmat és fájdalmat okozhatnának. . . .

Pedig a hinduknál a családi élet nem valami gyönyörűsége volt ám. A hindu tulajdonképen nem is ismer törvényes házasságot; ő egyszerűen annyi feleséget vesz el, amennyi neki éppen tetszik s nem ritkán pompás üzletekre használják fel azon alkalmat, mikor egy magasabb rangú kaszthoz tartozó férfi egy gazdag, de alacsonyabb osztálybeli nőt akar elvenni feleségül. Az ilyen házasságokat rendszerint igen drágán kell megfizetni s ez eljárásnak gyakoribb ismétlése mellett a férj könnyű szerrel nagy vagyonra tehet szert, miután a nők testi jólétével keveset szokott törődni. A férfi ugyanis gyakran egyáltalában nem köteles ujonnan »hozzápecsétel« feleségét háremébe vinni, hanem meghagyhatja a szülőknél.

Statisztikai adatok mutatják, hogy ez üzletet az elszegényedett brámák (tehát a legtöbb kedvezményben és előnyben részesülő kaszthoz tartozók) gyakorolják legnagyobb mértékben, s közülök néhány százhusz feleséget is szerzett. Babonás szülők még dicsőségnak s nagy szerencsét hozónak tartják, ha leányaikat ily szent emberekhez adhatják nőül. Az is megtörténik, hogy egy-egy nagyon is házasodkedvűben levő bráma egy családnak összes nőtagjait feleségül veszi, ifjút és öregét egyaránt; úgy hogy leány és nagynéne, nővér és unoka mind egy férfi nejeivé lesznek.

A véres napok emlékeiből.

... Hullnak, rendre hullnak ők.

Maholnap talán már csak mutatószámra marad itt is, ott is egyike azoknak a hazafiaknak, akik átérték, végig szenvedték annak a szent harcznak kinszenvedéseit. Akik tettekkel mutatták meg, hogyan kell a szabadságot szeretni, és vérükkel pecsételték meg azt a bizonyoságot, hogyan kell a hazát imádni.

És mindig újabb meg újabb adatok kerülnek napfényre szabadságharcunk dicső napjaiból, amelyek tisztán domborítják ki a zavaros, a nehezen ellenőrizhető események lefolyását és sorrendjét. Minden okmány pedig, amely azokból az időkből reánk maradt, nemzeti ereklye, szent minden hü magyar szemeiben; legyen annak tartalma akár a dicsőségünk tükre, akár gyászunknak, megaláztatásunknak szomorú emlékeztetője. Mert amabból buzdítást kell, hogy merítsen a késői kor nemzedéke, miként kell a hazáját szolgálnia — emeből pedig hadd tanulja, mit kell a hazáért és hogyan kell a hazáért szenvednie.

Egy ilyen szomorú gyászlap került a napokban kezembe. Elhunyt édes atyámnak hagyatékából való. Akinek nagy oka volt, ezt a papírlapot is ötvenkét esztendőn át megőrizni. Ki tudja, mi mindenre emlékeztette vissza őt ez a papirosdarab, valahányszor a kezébe akadt!

Közreadom, szóról-szóra, mert eddig a szabadságharcz történetének leírásai között még sehol nem olvastam, nem láttam ezt az okmányt. Közreadom, mert tudom, hogy egyesületünk tagjai egytől-egyig jó magyarok, jó hazafiak, akiknek lelkük össze van forrva a haza történetével és akiket az ilyen okmányok bizonyára érdekelnek. Közreadom végül, mert vonatkozás van benne a vasuti és gőzhajó forgalomnak akkoriban történt megakasztására, tehát szakszerűen is érdekel legtöbbszörünket.

Az okmány, amely egy hirdetmény-falragasz alakjában van kinyomatva, szószerint így hangzik:

10. HADI JELENTÉS.

A futásban lévő lázadó seregek erélyes és szakadatlan üzésének, — mely a cs. k. 3. hadtest, a tartaléksereg és Wallmoden lovassági hadosztály egy része által, Lugoson át Facset felé a Marosig s Devára Erdélyben, és Karansebesen keresztül Mehadia felé irányoztatott — olly határozott eredménye volt, hogy jelenleg valamint egész Erdély, ugy a Bánát is tiszta lázadóktól.

Folyó hó 19. tudniillik az ugynevezett 9. magyar hadtestnek, Lázár vezérlete alatt 5000-nyi gyalogságból s lovasságból, s 19 felszerelt ágyúkkal ellátott utolsó része is Karansebes mellett a cs. k. sereg előtt letette a fegyvert.

Ugyanaz nap Tóth-Váradtól éjszak felé eső egyik völgyben, 72 ágyú Vécsey hadtestéből, mely már tovább nem vitethetett, seregünk kezeire került, mely alkalommal 100 társzeker is elfogatott.

Vécsey, miután seregének legnagyobb része feloszlott, megszökvén seregének hátramaradt része, 7000 ember 1000 lóval és 2 ágyúval Boros-Jenőnél megadta magát az ott álló cs. orosz hadsereg osztályának.

Folyó hó 18-án a 3. hadtest előcsapatjai által Déva már el volt foglalva, és minthogy Lüders tábornok főerejével Piszki mellett állott a Bem és Guyon alatti lázadónak sem maradt egyéb mene-

dékok, mint magukat az oroszoknak feltétlenül alávetni. Itt 8000 ember, 50 ágyúval f. hó 18-án letette a fegyvert.

További 24 ágyú Dévánál a 3. hadtest által feltaláltatott, valamint 5000 lázadó is Hertelendy és Nedeczky vezérlete alatt egy század nádor huszárral, több száz podgyázkocsival és számos aerariális löszeres társzekerrel, a 3. hadtest kézeibe esett. Dobrában a lázadók 4 12-fontos és 1 3-fontos ágyút, tetemes löszér készlettel hagytak vissza.

E szerint az utolsó napokban Facset, Déva, Dobra és Karansebes mellett — Görgei hadtestét ide nem számítván — több mint 25000 ember és 176 ágyú fogatott el.

Arad várában mélyen a kázamátokban elásva, több ládák találtattak, mellyekben a gőzhajók és mozdonyok alkatrészei elrakvák, miket a lázadók Pestről és Szolnokról történt visszavonulásuk alkalmával magukkal vittek volt, — ollyformán, hogy már most mind a gőzhajók mind a vaspálya közlekedésnek közel helyreállása reménylhető. A pénzjegy-sajtó hasonlóan feltaláltatott.

A magyar lázadó sereg nem létezik többé, mert a mi meg nem adta magát, avagy el nem fogatott, elszéledt, s haza vonul.

Ezen tökéletes eredmény, seregünk jeles kiartásának, altábornagy herczeg Lichtenstein Ferencz ovatos eljárásának — ki is fennevezett seregrészek parancsnokságát vitte, s végre az altábornagy báró Ramberg alatti 3. hadtest fáradhatlan előrenyomulásának tulajdonítandó.

Épen most érkező jelentés szerint Desewffy Aristid pártütő vezér kíséretének több tagjaival, altábornagy gróf Wallmodennél megjelent, — ellenben Kmety lázadóvezérnek polgári ruhákba átöltözöködvé elosonnia sikerült.

A Főhadiszállásból Aradon aug. 21. 1849.

Báro Haynau, s. k.

táborszernagy és fő hadi parancsnok.

Eltékelve minden egyéb történelmi vonatkozástól, mi csak annál az egy pontnál állapodjunk meg egy kissé, ahol azt mondja, hogy »Arad várában mélyen a kázamátokban (szóról-szóra ugy van nyomtatva) elásva, több ládák találtattak, mellyekben a gőzhajók és mozdonyok alkatrészei elrakvák, stb.«.

Látnivaló ebből, hogy a vasut és gőzhajó, bármilyen jelentékteleneknek hinnők őket fejletlen voltak a való tekintettel, igen is fontos szerepet vittek a szabadságért vívott rettenetes küzdelemben. Annaira fontosat, hogy a magyar kormány, mikor a tulerő szorító ölelései elől székhelyét Debreczenbe, majd onnan is tovább Aradra volt kénytelen áttenni, nem csupán a bankóprést — pénzjegy-sajtót — látta szükségesnek magával czipelni, hanem a vácz—pest—szolnoki egyetlen gőzvasuti vonal néhány mozdonyának s a Dunán és Tiszán forgalomban volt egynéhány gőzhajónak fontosabb gépalkotrészeit is. Az ellenséget tehát — igen helyesen — meg kellett fosztani annak a lehetőségétől, hogy ő a saját kárunkra használja fel a mi közlekedési eszközeinket.

Ma a térszűke nem engedi meg, hogy bővebben foglalkozzam azzal a szereppel, amely első vasutunknak a szabadságharcz eseményeiben jutott. Legközelebb majd erről is eshetik közöttünk néhány szó.

Temesváry Alajos.

Kasmir-shawlok.

Ki nem hallotta hírét a rendkívüli puha, fényűkről és finomságukról oly nevezetes kasmir-shawloknak, melyeknek utánzását az európai ipar is régóta feladatául tűzte, a nélkül, hogy az eredetit elérnie sikerült volna? Mindenki ismeri e ritka szöveteket, sajtóságos mintájú görbe vonalaikkal s virágaikkal; a szövőipar legértékesebb termékei közé tartoznak ezek a shawlok s a velök üzött kereskedés is ősrégi és fontos.

A kasmir-shawlok eredeti hazája, mint már nevök is mutatja: Kasmir, s anyaguk a ladaki kasmir-kecske gyapju-pelyhe. De maga a gyártmány utolérhetlen kitűnősége a tartomány vize sajátosságainak tulajdonítható, mert bármilyen utánzással próbálták is utánozni e shawlokat Patne, Agra és Lahoreben, az eredmény finomságban és lágyságban mindig mögöttük maradt.

A kasmir-kecske gyapja hosszabb, mint az Angora-kecskéé, s nem oly göndör, hanem egyenes. Egyetlen kecske csak három unczia gyapjat ad, úgy hogy tíz kecske gyapja szükséges egy shawl gyártásához legalább. A szösz asszonyok fonják fel s azután megfestik. Hatvanezren foglalkoznak Kasmirban shawl-készítéssel, ámbar a szövőszékek száma, mely kétszáz év előtt 40.000 volt, most 16 ezerre apadt, s ezek évenként mintegy 80.000 shawlt állítanak elő.

Egy ily műhelynek Kasmirban rendszeren három munkása van, s ezek egy különösen szép shawlon egy évig s tovább is eldolgoznak. Legjobb esetben harman egy negyed hüvelyknyit készíthetnek el napjában. Az egyszerű shawlokat vetélővel dolgozzák, a tarkákat fatúkkal, melyeknél minden színű szálra külön tű van. Az »usztad« vagy munkavezető adja az utasításokat a mintáknak megfelelő színekre s bár a shawl fonákja van felül a rámában, még ha új mintával van is dolga, soha sem téveszti el. Néha a shawlokat külön darabokban készítik el, s azután állítják össze.

Srinagar egyike a kasmir-ipar főszékhelyeinek. Nemrég még a lakosság 22 százaléka foglalkozott ez iparággal, de azóta a shawlok megcsökkent kereslete megapasztotta számukat. Az évi termelés is pár év előtt még 3 millióra volt becsülve, de azóta sokkal kevesebb. De a legszebb példányok ára ma is megüti a 200—800 kort. Legnagyobb a kereslet Franciaországban, s újabban a francia minták is részben utat nyertek az eredeti iparba. Számtalan alaku és kidolgozású shawlok kerülnek piacra; vannak közönséges háromszög-alakuak és burnótszínűek, arannyal kidolgozva; vannak, melyek egész városokat ábrázolnak, utcákkal, házakkal, templomokkal, sétáló emberekkel, s a kék folyón uszkáló hajókkal; némelyekre virágok, madarak himezvék csodálatos tarka tollakkal, vagy különös ember- és állatalakok.

A kasmir-shawloknak nem sokkal állnak alatta a persa-shawlok sem, melyek szintén kézzel vannak szöve, mint a szőnyegek. Ezeknek »kurk« nevű anyaga egy különös fajú fehér kecske gyapju-pelyhe. De a *kurk* nagy részét nem dolgozzák fel, hanem Felső-Indiába, *Amritsírba* szállítják ki, ahol hamis kasmir-shawlokká dolgozzák föl. A francia kasmir név alatt ismert shawlok is utánzatok, melyeknél a felület a keleti shawlokéhoz hasonló külsővel bír.

Különösen a nismes-i shawlok híresek olcsóságukról s a leleményességéről, melylyel bennök a fonott selyem, thibeti gyapjupehely és gyapot vannak együtt feldolgozva.

Újabban a maharadsa a kasmiri shawl-ipar hanyatlását a selyem-gyártás nagyobb kiterjesztésével igyekezett orvosolni, ugyanő az angol felső ség elismerése gyanánt évenként szerződészerűleg egy lovat, 12 kitűnő shawl-kecskét a legjobb fajból (felében bakot, felében nőtényt) s három pár kasmir-shawlt tartozik beszolgáltatni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Krumply Kristóf elnézést kér szives olvasóitól, hogy a maga heti krónikájával ezuttal adós maradt. Igen súlyos családi gyász érte s a tolla sehogy sem volt képes tréfára állani. Ki fogja azonban pótolni az elmulasztottakat.

Lacsarakról, Szlavoniából azt a tudósítást vesszük, hogy a lapunk 7. számában egy vasuti őrház ellen történt támadásról közölt hír, legalább az esemény helyét illetőleg, nem felel meg a valóságnak. Szivesen teszünk eleget a levél írója kérelmének, amennyiben a rektifikálást közzé tesszük: meg kell azonban jegyeznünk, hogy a hirt mi annak idején olyan kézből vettük, amelynek megbízhatóságában okunk kételkedni nem volt.

A telefon mint életmentő. Mióta a sz. bernardi zárdát a völgyben levő zárdával telefontal összekötötték, az alul lakó barátok rendszeren tudtul adják, hány ember indul fel a hegyre s ha nem érkeznek meg, a barátok keresésére indulnak. Ily módon közelebb már hat, majdnem megfagyott ember életét mentették meg, köztük két utazót, kiket a hó a zárdától három kilométernyi távolságra temetett el.

Az első zulu orvos, ki 7 évig tanult az Egyesült-Államokban, most telepedett le Natalban. Honfiai között azonban nagyon nehéz zöldágra jutni a sok »varázsló orvos« miatt, kik ösztönszerűleg féltik tőle rendkívüli tekintélyüket.

Jószívű madarak. Brooklyn városban egy két napig tartó nagy zivatar után egy uri ember galambjait, melyek már egészen megdermedve voltak, bevitte meleg szobájába. Meglepetéssel vette észre azután, hogy csaknem minden galamb szárnya alatt egy-egy veréb keresett s talált oltalmat a rendkívüli zord időben.

Kotlóstyukok áthelyezése. Sokan nem tudnak magukon segíteni, írja egy gazdasszony, midőn kotlóstyukjokat egyik helyről a másikra kell áthelyezni. Ennek többnyire maguk az okai. Mert ha valamely tyukot meleg fészekről hidegre tesznek át, természetes, hogy ez nem fog neki tetszeni. A mint tyukjaim kotlani kezdenek, azonnal minden akadály nélkül más fészekre ültetem őket. A fészket megcsinálom s aztán meleg téglát vagy meleg fedőt teszek bele s 2—3 tojást is mártok meleg vízbe. Estefelé, mikor már sötétedik, kötömet a tyukra borítom s óvatosan felemelem a fészekről. Az új fészekhez érve, fejét kiszabadítom a tyuknak, hogy lássa, hogy a téglát kiveszem a fészekből s a meleg tojást beleteszem; ekkor a tyukot gyöngéden ráteszem s rövid időre egy deszkát állítok a fészek elé. Soha nem tapasztaltam, hogy az így áthelyezett tyuk nem maradt volna meg az új fészken.

Hatvan pofonra ítelt a sanghahi khinai bíróság egy angol cselédet, ki a bérfizetés miatt összeveszett khinai gazdájával s egy butordarabot hozzávágott. A pofonokat a gazdának a bíróság jelenlétében kellett megadnia, de ugyanakkor ki kellett fizetnie a cseléd bérét is teljesen.

Mitől vetél el a tehén? Tapasztalatom — írja egy gazda — mit négy év alatt tettem, a következő: Egy tehén elvetélt már az első télen, hat a következő és ugyanannyi a harmadik télen. A tehének száma 20 volt, ezenfelül két igás ökör és egy bika. Ennek láttára, mint más gazda is teszi, elkezdtem puhatolni a baj valódi okát, hogy t. i. vajjon a takarmányban, avagy az együtttartásban rejlik-e. Kezdetben elkülönítettem egymástól a külön neműeket, de nemsokára helyszüke miatt újból összecsaptam. A baj pár eset után megszűnt. Most már ha ez epizootikus vagy ragályos lett volna, az egész falkán át kellett volna mennie. Ha pedig az élelmi szerben van a baj, szintén ez történik. Ugyanis az első évek alatt ugyanazon takarmány mellett néhány tehén elvetélt, de ugyanezen takarmány mellett a negyedik tél alatt a baj teljesen megszűnt. És a mely tehének elvetéltek, nagyobb részt idétlenek, hitványak voltak. E baj gyökeres orvoslása végett a harmadik télen, az egész idény alatt külön rekesztettem az ökröket és a bikát, és a tehének magukra voltak és csodálatos, egy sem pusztult avagy veszett el közülök. Hogy e baj, mely nagy csordákban végtelen nagy kárt tehet, kikerültessek: legjobb eljárás lesz a különneműeket a tél alatt elrekeszteni, sőt ha a tehének között silányak volnának, azokat azonnal eladni a mészárosnak és ez eljárás mellett az elvetélés minden bizonynyal gyökeresen gyógyítva leend.

A nyavalyatörést Németország különböző részeiben a középkoron át tüzzel gyógyították és pedig oly módon, hogy tükrök segítségével a nap-sugarakat bocsátották a betegre. Boerhave híres orvos a haarlemi árvaházban szintén használta a tüzet a képződés által ragályként elterjedt nyavalyatörés ellen, de csak úgy, hogy a gyermekek szobájába égő szenet s fodorító vasat hozatott s a gyermekeket megsütéssel fenyegette. Ez utóbbi módról tudjuk is, hogy használt; az előbbinél még a gyógyító barátok varázsszereket is alkalmaztak.

Békák mint hasznos állatok. A békák a legrutabb állatok közé tartoznak, s ezért sok helyen igen kiméletlenül bánnak velük, pedig az ellenkezőt érdemelnék, mert oly sok kártékony rovar és férget pusztítanak el, hogy az értelmes kertészek valódi kerti áldásnak tartják. E hasznos oldalukat különösen az angol kertészek becsülik nagyra, a hová nagy mennyiségben szállítják, hogy a kertekben a férgeket és rovarokat irtsák.

Miképp kell hernyókat a virágcserépből eltávolítani? Ennek könnyű, egyszerű és kipróbált módja van. Egy félig rothadt almát teszünk a cserép-növény földjére, a növény szára mellé. Rövid idő múltán már a hernyókat észlelhetjük az almán, ezeket leszedjük és az almát ismét a cserép földjére visszahelyezzük. Mindmegannyi hernyó a földből az almára húzódik.

Drága pipák. Az Egyesült-Államokban azok a nők, kik pipázni szoktak, rendszeren kis tajtéppipát használnak, mely aranynyal s más ékszerekkel van kirakva s a szopóka helyét onyx-kő foglalja el. Egy ily kis pipa ára mintegy 200 frt.

Régi skatulyák. Ne panaszkodjék senki, hogy pang a pénzpiacz és nagy a nyomoruság, ime, Párisban a minap ócska skatulyákért igen takaros kis summát vesztegettek el némelyek. Ugyanis árverésre került Thuify márkí pompás skatulya-gyűjteménye, amely már a világkiállítás idején is nagy feltűnést keltett a Petit Palaisban. A skatulyákért befolyt összeg 100.500 frankra rugott. Egy 18. századbeli aransárga dobozért 6000 frankot fizettek, régi ametiszt-dobozokért 2700 frankot, egy meissen email-dobozért 4020 frankot, aranybafoglalt gyöngyház-dobozért 10.000 frankot, egy jaspis-dobozért 3300 frankot, egy mozaik-dobozért 3200 frankot.

Keserű tej. Egy tejgazdaságban egy napon azt vették észre, hogy az addig kitünő minőségű vaj megkeseredett és élvezhetetlenné vált, sőt még a tejfelnek is, mely csak 16 óráig állt, keserű ize volt, ellenben a friss tej, és a 24 óra után leszedett tejfel nem volt keserű. Az istállóban 60 tehén állt, midőn ezeket megfejték, mindenikének a tejét megizlelték s hat tehén tejének sós-keserű, hányásra ingerlő ize volt; e hat tehén közül ötöt már régen fejték, egy röviddel e tapasztalatok előtt elvetélt. E hat tehenet külön rekesztették s csak a többi 54 tehén tejéből köpültek, a tejeskamrában ként gyújtottak meg, az edényeket jól kimosták, de mindhiába, a vaj keserű maradt és senkinek sem kellett. A rossz tejből vett próba nyulóssá lett és rothadt szagot terjesztett. Most újra próbákat tettek és azt tapasztalták, hogy némely tehénnek nem az egész teje rossz, hanem csak az, melyet előbb fejték, ellenben az utóbb fejt egészen jó ízű volt. Ebből és a tej rothadásából azt következtették, hogy a tögyön vagy az istállóban bakteriumok vannak; melyek a tejesatornán keresztül a tögybe jutnak, s a tejet már ott részben felbontják és a kifejt tejből tömegesen szaprodnak. E bakteriumok kiirtása végett az istállót és a tehéneket alaposan fertőtlenítették, a jászlakat mindennap karbolsavval locsolták meg, s valamenyi tehénnek a tögyét naponként kétszer langyos vízzel s aztán igen gyenge karbol-oidattal mosták meg. A bajt ily módon tényleg egészen megszüntették, mert a tehének má három nap mulva olyan tejet adtak, melyből kifogástalan tartós jó vajat köpültek.

A főzést és konyhakezelést kötelezett tantárgyként hozták be a brüsszeli községi iskolában. A növendékek számára a városi tanítónőképzőben külön konyha rendeztetett be, hol a finomabb ételek készítését is megtanulják; elméleti tananyag az ételek különböző elkészítésének módja, tápláló erejének megismerése s a számlavezetés a piacon s a konyhában.

Gyufa, mint időkimelő. Sir Lyon Playfair egy tudományos értekezésében kiszámította, hogy az angol ember, átlag tizszer használva a gyufát naponként kova és tapló helyett, évenként 150 órát kimél meg és az egész angol nép e munkakimelés által mintegy 260 millió font sterlinget nyer, ha csak egy shillinget számítunk is napi munkabér gyanánt.

»Számlájára és veszélyére. E mondás érvényességét a német bíróság megszüntette. Mert kimondotta egy felmerült esetben, hogy a megrendelő nem köteles az olyan árut elfogadni, mely kezeihez kifogásolható állapotban érkezik. Pénzeért jó minőségű árut lévén joga követelni mindenkinek s így a régi jelzés nem érvényes.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Az álom.

*M*ikor a nap lemenőben
Fény az árnynyal váltakoznak,
Lepihennek egyre többen
S a homályban álmodoznak.

A lemondás a nyomornak
Öntudatlan karját fogja,
Álmaikban összeforrnak
Boldogságtól mosolyogva.

De a módnak kéj a párja,
Bűn, mi őket egybe fűzi.
S ha az álom hívja, várja,
Jő a vágy és szerte űzi.

S míg egyiknek fény az álma,
Az örömmek ragyogása :
A másikon bánat árnya,
Hogy az üdvöt meg se lássa!

Turcsányi Vilmos.

Poste restante.

(Folyt.)

(Amerikai regény.)

— Irtá: John Nobody. —

— Lássá — kezdte Mary — ön gyakran említette, hogy milyen kedves leánya van Burton urnak. Tudva azt, hogy Eleonora szereti az ilyen társnőket, eszembe jutott, hogy meglepem őt. Irtam Burton urnak és megkértem, hogy engedje hozzánk néhány napra leányát. Szívesen beleegyezett, annál is inkább, mert néhány napig fontos hivatalos dolgai távol tartják hazulról és mert tudja, hogy nálunk gyermeke jó kezekben van?

— Meddig marad itt a leányka?

— Néhány nap múlva Burton maga fog érte jönni.

Amint a leány meglátott a legnagyobb örömmel élembe sietett. Még a különben komor Argyll ur is nyájasan mosolyogva nézte őt. Örömmel vettem észre, hogy jelenléte kissé derültebb hangulatot hozott a házba.

Estére járt az idő, James még mindig távol volt.

— Nem tudom, hol járhat ilyen sokáig — jegyzé meg Argyll úr — ilyenkor rendesen itthon szokott lenni.

A vacsorát is elvégeztük már és a kandalló köré csoportosultunk, mikor végre James is megérkezett.

A mint Lenórárt, Burton leányát meglátta, lát-szólagos örömmel ment feléje.

— Tehát ez az a kis leány, kiről annyit beszéltek?

Nevetve fogta meg kezét és üdvözölte. De a hatás, melyet James megjelenése Lenórára tett, nagyon is feltűnő volt. Arcza elsápadt, vonásai meg-

merevedtek és ijedten bámult Jamesre. A hatást James is észrevette, s néhány percczel később gúnyosan szólt Maryhoz:

— No ha ez a sápadt, hitvány kis teremtes az a csodálatra méltó gyermek, kiről Richárd oly elragadtatással beszélt, akkor ismét rosz jelét adta izlésének és ítélő képességének.

Rám nagy hatással volt a kis leánynak James-sel szemben nyilvánított ellenszenv. Ennek én nagy jelentőséget tulajdonítottam. A többiek, ha észre is vették a Lenóra viselkedését, semmi fontosságot nem fűztek hozzá és nemsokára nyugalomra küldték, mert a hosszú utazástól fáradtnak látszott.

Nemsokára én is távoztam. Lakásomra érve nem feküdtem le, hanem előkészületeket tettem a kisértetekre való vadászatra. Tizenegy óra után magamra vettem felöltömet és elindultam. Kerülő utakon a Moreland-villa felé igyekeztem. Odaérve alkalmas helyen lesbe álltam. Sokáig várakoztam, de hasztalan, a kisértet nem akart mutatkozni. Csak egyszer tetszett úgy, mintha a meggyilkolt Henry szobájában az ablaktáblák hasadékain keresztül világosságot láttam volna, de ezt is inkább képzelődésnek, mint valóságnak tartottam.

Éjfél után végre megúnván a várakozást, hazafelé mentem; de elhatároztam, hogy a következő éjjel ismét lesbe állok.

Hideg, dermesztő éjszaka volt, de én nem éreztem ezt a hideget. Annnyira elgondolkoztam, hogy észre sem vettem a hó csikorgását lábaim alatt. Midőn Argyllék háza előtt mentem el, nagyon meglepett, hogy James szobájában még világosság van. A mint a mozgó árnyékról következtettem, James felalá járkált a szobában. Nem tudtam ellent állni kíváncsiságomnak, közelebb lopózkodtam. Az egyik ablak-szárny nyitva volt; jól láthattam a szobába. Rendkívül izgatott és nyugtalan volt. Arczának kifejezése szinte megdöbbentett. Mit jelentsen ez a viselkedés? A mint ezen töprenkedtem, egy száraz levél megzördült lábaim alatt. James megriadva az ablakhoz sietett. Alig volt időm kissé hátrább huzódni, hogy meg ne lásson. Félóránál tovább mozdulatlanul várakoztam, míg végre James eltávozott az ablaktól.

Másnap reggel Argyllékhoz mentem, mert kíváncsi voltam, hogy a kis Lenóra még mindig oly ellenszenvvel viseltetik-e James iránt, mint tegnap este.

Először is Argyll urhoz mentem. Ő azonban olyan barátságos, hideg arczczal fogadott, és köszöntésemet oly sértő ridegséggel viszonzta, hogy lehetetlen volt észre nem vennem, hogy távollétem alatt valami az én hátrányomra történhetett.

Ismertem Argyll urat; kérhettem volna tőle felvilágosítást, esetleg kibeszélhettem volna magamat előtte, a minék lett volna eredménye; de az elkésredés visszafojtotta szavaimat. Különbén is meg voltam róla győződve, hogy előbb-utóbb kiderül minden, tehát hallgattam. A társalgó-terembe mentem. Legnagyobb meglepetésemre ott találtam Jamest a kis Lenórával, a mint a legjobb egyetértésben egymással beszélgettek. James diadalmaskodó gúnyval nézett reám. Később Mary is bejött és résztvevő száno-kozással tekintett reám. A többiek tartózkodó mo-

őráját látván, távozni akartam. Mary ismételt kérésére mégis ott maradtam ebédre.

Ekkor azonban már mindjobban észre vettem, hogy nincs többé maradásom a háznál és alig vártam, hogy búcsút vehessek és távoztam.

Sokat tépelődtem, hogy mitévő legyek. Másnap azért megint csak Argyllékhöz mentem, hátha azóta megváltozott a hangulat irányomban.

Csalódtam. Ugyanoly barátságatlan arcok fogadtak, mint tegnap, megfogadtam, hogy nem megyek többé oda. Levelet irtam Argyill urnak, hogy tisztazzam magamat előtte. Éppen azon gondolkodtam, hogy elküldjem-e, midőn Argyill ur szolgálja megjelent, hogy Burton hivat.

Mindnyájan együtt ültek, mikor oda érkeztem, James most is kedélyesen beszélgetett Lenórával és nem kerülte el figyelmemet, hogy Burton feszült érdeklődéssel kíséri mindkettőjüket. James óvatos és előrelátó volt. Ily módon akarta megnyerni Burton jóindulatát.

Miután egy ideig még közönyös dolgokról társalogtunk, Burton felkelt.

— Nem lenne szives Redfield ur egy darabig elkísérni?

Nagyon megörültem a felszólításnak és siettem én is elbucszni. Mikor kiértünk az utcára Burton-hoz fordultam.

— Talán tud valami ujságot?

— Nem sokat, de mégis valamit.

— Talán Sullivan Leesyról?

— Nem, egészen más valamit.

— Megtudhatom?

— Miért nem. Az egész csak annyi, hogy ügynökeim nyomára jöttek az ötszáz dolláros bankjegyek, melyet a newyorki bank adott ki. Ezt a bankjegyet egy héttel a gyilkosság után St.-Louisban adták ki és onnét most visszakerült.

Ezután másra terelte a beszélgetést.

— Amint látom, — folytatá — Argylléknál önre nézve nem a legjobb vélemény uralkodik. Az öreg különös ember, de unokaöccse még különösebb. Ez önt valósággal kiturja a házból. Mellesleg mondvá kissé meglepett, hogy mennyire rokonszenvez leányom vele.

— Ebben én nem látok semmi különöset.

— Ön talán nem, de én igen nagy sulyt fektetek arra, hogy ki milyen benyomást tesz reá. E néhány nap óta valóságos csoda történt vele.

— Hogyan?

— Képzeld csak, ma reggel el akartam aldatni, de nem sikerült. Leányom lelkébe nem láthatok be többé. Ő most egy akarat befolyása alatt van, mely erősebb az enyémnél.

— Talán csak nem gondolja, hogy James idézte elő ezt a változást?

— Pedig aligha úgy nincs a dolog.

— És miért akarta leányát elaltatni?

— Tudni akartam valamit Leesy nyomai egész ideig vezetnek; itt azonban ismét elvesztettem.

— Tehát nincs többé New-Yorkban?

— Nincs. Itt kell lennie Blankvilleben.

— Akkor nagynénjénél van.

— Meggyőződtem róla, hogy nincs ott.

— Nohát majd én is mondok önnek valamit, ami azt hiszem nyomra fog vezetni. Beszéltem Morelandék kertésznéjével és amiket tőle hallottam, nézetem szerint fontos dolgoknak ígérkeznek. Tudja-e hogy Morelandék villájában kísértetek járnak?

— Ne mondja, kísértetek?

— Az ám!

— Ne tréfáljon.

— Biztosítom, hogy úgy van!

— Akkor minden meg van nyerve — kiáltotta Burton nagy örömmel. — Talán csak sejtheti, hogy ki az a kísértet?

— Sejttem ugyan, de mégis különösnek találom. — Majd meglátjuk. Remélem, hogy önt nem riasztotta el az a kísértet?

— Azt nem, de nem akartam semmit tenni addig, míg önt nem értesítettem.

— Helyesen tette. Azt hiszem, legjobb lesz, ha együtt fogjuk meglesni azt a kísértetet.

— Még pedig azonnal hozzá látunk. Szeretnék találkozni vele.

— Magam is. Most még nincs oly későn, a kertészéknél még ébren lesznek.

Nemsokára a kertészlakhoz értünk. Ablakából még világosság sugárzott. Kopogtattunk. A kertész kinyitotta az ajtót. Alig birtam magamat a nevetéstől visszatartani, mikor a kertész arcába néztem.

— Talán csak nem fél ön is?

— Nem félttem én uram soha életemben; de ami itt történik egy idő óta, még a legbátrabb embert is leveszi a lábáról!

— Hát ön is hisz azokban a mesékben?

— Nem mesék azok, uram. Saját szememmel láttam nem egyszer, még pedig nem is olyan régen.

— No de mondja már, mikor például?

— Csak az elmúlt éjjel is.

Csodálkoztam, én lesben állottam és mitsém láttam.

— És milyen volt az a kísértet — kezdé Burton.

— Olyan világos áttetsző árnyék, mintha egész teste levegőből lett volna.

— Hol látta?

— Azon a kis erkélyen, mely a boldogult Henry ur szobájába nyílik.

— Mi is nagyon szeretnők látni, azért jöttünk ide.

— Pedig ilyen dolgokkal nem jó tréfát üzni.

— Már akárhogyan van, mi nem félünk. A fődolog az, hogy bejuthassunk a villába.

— A kulcsokat szívesen átadom, de ne kívánják tőlem, hogy elkísérjem az urakat oda.

— Nem kívánjuk, nem is szerettük volna, mi csak magunk akarunk megbarátkozni azzal a kísértettel.

Ezután átvettük a kulcsokat és elbucszunk. Scott asszony szánakozva nézett utánunk, mert talán abban a meggyőződésben volt, hogy vakmerőségünknek áldozatul fogunk esni. Alighogy künn voltunk, sietve zárta be az ajtót, nehogy még nekik is valami bajuk történjék.

A villához érve, felnyitottuk a főbejáratot és az előcsarnokba mentünk. Rövid tanácskozás után elhatároztuk, hogy Henry szobájában helyezkedünk el, miután a hallottak után a kísértet ott szokott leginkább tartózkodni. Tapogatódzva jutottunk odáig. Burton egy tolvajlámpát gyújtott és annak világánál szétnéztünk a szobában.

— Semmi gyanusat nem látok — mondám kedvetlenül.

— Csak türelem! még nincs itt a kísértetek órája. Még jó három órát kell várunk.

— Hátha korábban fog jönni?

— Nem jön. Az ilyenek, kiknek érdekükben áll a világot bolondítani, nagy súlyt fektetnek az idő pontos betartására.

Két széket vontunk egymás mellé és leültünk. A lámpát is eloltottuk. Az éjszaka rendkívül sötét és viharos volt. Az erős szél sivitott, füttyült a kandallón befelé, meg-megrázta az ablakokat és dühösen csapkodta rájuk a havat. Már unni kezdtem a várakozást és vágyva gondoltam meleg szobámra, kényelmes ágyamra

— Tudja mit, — szakítá félbe Burton a csendet — hogy hamarabb teljék az idő, néhány érdekes történetet fogok önnek elmondani élményeimből.

A nem éppen mindennapi dolgok lekötötték figyelmemet és meglehetősen gyorsan mult az idő. Gyufa világa mellett az órára néztünk.

— Itt az ideje, — mondá Burton halkan — most már ne igen beszéljünk, nehogy elriasszuk a kísértetet . . .

Egyszerre sajátságos hangok hallatszottak. Mintha valaki énekelt volna. Szomorú, bánatos dalok voltak.

— Ezek emberi hangok! — sugta Burton a rendőr szárazságával.

Szólni akartam éppen, de Burton hevesen megragadta kezemet.

E pillanatban felettünk erősebb zörejt hallható, mintha valaki járt volna a felsőbb szobában.

— Hallja? Ezek emberi léptek!

— Scott asszony azt mondta, hogy sok patkány van a házban, nem-e azok zörögnek odafenn?!

(Folyt. köv.)

A bolond tanácsa.

A kis városkának piacán, a községháza és a székesegyház közti térségen különféle kinzó eszközöket halmoztak össze. A hosszú nyújtó-lajtorja mellett ott feküdt a csavarra járó bilincs, az éles, hegyes tűkkel kirakott szék, a szögekkel kibélelt kinzó hordó, az izzó harapófogó . . . A piac közepén máglyát emeltek az eretnek számára, aki vallási megtévedését nem ismeri be, aki tanait nem tagadja meg s aki a katolikus szentegyház egyedül üdvözítő hitét nem akarja fölvenni.

Kezeinél fogva fölakasztják a nyújtó-létrára és testét a lábaira aggatott ólomsúlyokkal nyújtják ki, de ő egyre csak ezt hajtogatja:

— Nem ismerem el . . . nem tagadom meg . . . nem vetem magam alá!

Ráültetik a tüvel kipárnázott székre, de újból felhangzik tiltakozó szava és átok kel ajkáról kinzóira és mindazokra, akik a piacon összegyűlve, az utcákon, háztetőkön, ablakokból szemtanúi iszonyu sanyargatásának.

Tüzes fogóval égetik a testét, de ez emberfeletti kinok érzése sem indítja megadásra. Nem ismeri be tévedését, nem tagad meg meggyőződéséből semmit, nem kívánja az új hitben való üdvözülést . . .

A főinkvizitor, a bibornoki talárba öltözött főpap, aki a pápa egyenes parancsára jött el az örök városból, hogy az eretnekséget elnyomja, nem tudja, mitevő legyen ezzel a nyakas, akaraterős férfival. Ha töredelmesen beismerné vallási meggyőződésének hibáit, ha megtagadná tanainak igaz-

ságát, ha önkéntesen alávetné magát a keresztény egyház dogmáinak, inkább meg volna elégedve, mint-hogy szigorú ítéletet üljön az eretnek fölött, ami különben sem tartozik az egyháznak kedvenc feladatai közé.

A bibornok megparancsolja embereinek, hogy az eretneket a községháza erkélye elé hozzák. Itt ül a főinkvizitor vörös köpenyében és meghagyja, hogy a vádlottnak, hozzátartozóinak és szülővárosának bűnbocsánatot, kegyelmet adjanak.

De a megkinzott férfit megvetéssel fogadja sanyargatóinak jóságát.

Erre a bibornok türelmét veszítve, bösz haragra lobban és megparancsolja a hóhérnak, hogy az eretnek balkarját vágja le tőből. De az eretnek a jobbát is a sujtó bárd elé nyújtja és felszólítja a martalócokat, hogy azt is vágják le.

S minél nagyobb a fájdalma, minél iszonyatosabbak kinjai, annál hangosabban kiáltozik és hangja az egész környéken hallható lesz. Átka végigzug a piac fölött, elhallatszik a hosszú utcákon, keresztülhatol a lakóházak falán és a város határán visszhangzik rémes kiáltása.

A bibornok homlokán verejtécsöppek gyönyögnék. Hiszen azt a megbízatást kapta, hogy megtörje a makacsodó eretneket és lemondásra, megalázásra bírja. A pápa előtt im kegyvesztett lesz és bibornoktársai sem becsülik majd többé.

— De hogy is fejthet ki ez a nyakas férfi ilyen makacs ellenállást? — kérdi önönmagától és a körülállótól, akik tanácstalanul lesik a bekövetkezőket.

Senki sem adhat neki erre vonatkozólag fölvilágosítást. Hisz mostanáig még mindegyik, aki az inkvizíció elé került, megadta magát.

Hirtelen előlép a bibornok bolondja, akit a főpap mindenhová magával visz és engedelmet kér, hogy szólhasson.

— Beszélj! — feleli parancsolóan a bibornok.

— Tömesd be a száját, uram! — tanácsolja a bolond — a kiabálás enyhíti a fájdalmát; de kinjai megkétszereződnek, ha nem jajgathat, nem ordíthat.

— Bolond tanács — szólal meg erre a főinkvizitor. — Hát hogyan ismerje be akkor hibáját, ha betömjük a száját és hallgatásra kényszerítjük?

— Aki hallgat, uram, az hallgatólag beleegyezik . . .

— Oh, te böles bolond, te szellemes hülye! — kiált föl örvendezve a bibornok.

Azonnal megparancsolja a hóhérnak, hogy a bolond tanácsa szerint cselekedjék. Egy kendőt összecsavarnak, középen csombókra kötik, amit az eretnek szájába tömnek és a kendőt a tarkóján megerősítik. Fölhúzzák a nyújtó-lajtorjára, lábaira ólomsúlyokat akasztanak s ő hallgat. Majd ráültetik a tüvel kipárnázott székbe, itt is hallgat és amikor megint ráfognak a tüzes harapófogót, még ekkor sem hallható a hangja.

De amint a nép, amely köréje gyülekezett, nem hallja szavát, vad ordítózásba tör ki és a piacon, az utcákról, az ablakokból, a háztetőkről hatalmas kiáltás zug feléje, mintha az egész város biztatólag serkentené:

— Ne ismerj be semmit! Ne tagadj meg semmit! Ne vedd magad alá semminek!

S az eretnek állhatatos marad. S noha nem szólhatott, nem kiálthatott, kinjat enyhítette az a

körülmény, hogy a körülállóknak hallotta biztató kiáltását és ez bátorságot öntött a lelkébe.

Mindvégig kitartott elhatározásánál, amíg végre sanyargatói karjaiba dülve, kilehelte lelkét.

Ekkor a piacról, az utcákról, az ablakokból s a háztetőkről újból felhangzott a dörgő kiáltás:

— Nem ismerte be, nem tagadott meg semmit! Nem vetette magát alá!

A bibornok izgatottságában a haját tépdeste.

A bolond pedig jót nevetett a szakállába. Mert az ő tanácsa volt az, amelyik az egész népséget kiáltozásra bírta, amikor az egyik kényszerítve volt a hallgatásra.

Aho János.

A vörös lámpás.

I.

Konstantinápolyban történt. Deczember utolsó napján egy vendégszerető család meghívott, hogy vegyek részt a »szép estén«, vagyis az újév előestéjének örömeiben. Barátom, egy galatai gazdag görög kereskedő, az Aga Hamán kiterjedt külváros egyik görbe utcájában lakott.

Sokan voltunk meghíva és nagyon jól mulattunk az éjjelen tul is. A szépnem volt a társaság többsége s mint mindenütt, itt is az fokozta a vidámságot s az érdeklődést. A fiatal szépségek között különösen egy dugszagú görög kereskedő leánya vonta magára figyelmemet; kimondhatom, az est királynője volt. Kiváló szépsége, vonzó beszéde s finom modora másokat is, de kivált engem elbájolt. Nem akarok dicsekedni, de merem állítani, hogy iránta való élénk érdeklődésem, s meghatottságom neki épen nem volt kellemetlen. Szerencsés voltam e vidám estén nemcsak e bájos leánynyal, hanem anyjával és nénjével is megismerkedni s velök társalgásba bocsájtkozni. Éjjel után a három hölgy hazafelé sietett. Egy kicsit nyugtalanok voltak: vajjon édesapjuk, ki más estélyre volt meghíva, már hazaérkezett-e? A hölgyek elbucsztak tőlem; de midőn a harmatból teremtett leány bucsuzásra liliumfehér kacsóját nyújtotta nekem, megvallom, remegést éreztem: vajjon viszontlátom-e valaha?

A hölgyek eltávazása után vidámságom elrepült s unatkozni kezdtem. Gondoltam, okosan cselekszem, ha én is hazamegyek, hogy magányomban ama bájos teremtésről elmélkedjem, ki Heléna kedves nevét viselte. Tehát mindenkinek boldog újévet kívántam és eltávaztam.

II.

Kint az ég oly sötét volt, mint a szurok; a ritka s álmos gázlámpák világa alig bírta szétoszlatni a sűrű sötétséget. Elég hosszú utat kellett megtennem. Menetközben vettem csupán észre, hogy nincs lámpásom; ez pedig Konstantinápolyban nagy baj, mert aki éjjel lámpás nélkül jár: az abban a veszélyben forog, hogy egy igen érdekes éjszakát tölthet a rendőrség valamelyik borzadalmas barlangjában, ahonnan csakis reggel, teli féreggel ugyan, de pénztárczája, órája és cipője nélkül távozhat, mert mindezt elkaparitják tőle azok a szép madarak, akik vele együtt be voltak zárva. Siettettem tehát lépéseimet, hogy mihamarabb elérjem lakásomat s kikerüljem a török őrjáráttal való találkozást.

Egy keskeny utcán véletlenül összeütköztem egy emberrel, aki vörös lámpást tartott kezében. Az erős összeütközésre mindketten hátrafelé vonultunk. Majd a nemes lámpáshordó felém közelítve fölemelte lámpását, arcomra nézett s miután bocsánatot kért, eltávazott. Én is elmentem. Egyszerre ösztönszerűleg a mellényem zsebére tettem kezemet. Sejtelmem nem csalt. Szép és drága aranyóráam nincs többé! Nem volt nehéz kitalálnom a tolvajt, aki nem lehetett más, mint épen az, ki velem összeütközött. E tolvajság szemtelensége annyira dühbe hozott, hogy tüstént visszazaladtam a tolvaj után.

Gondolják el örömeimet. Ötven lépésnyi távolságban egy vörös lámpás haladt, ugyanazon az utcán, ahova az ismeretlen befordult.

— Az utonálló! — gondoltam. A gazember azt hiszi, hogy nem vettem észre a tolvajságot s azért nem siet távozni.

Kezembe vettem revolveremet és észrevétlenül közeledtem hozzá. Az ember minden sejtelem nélkül, lassan lépdelt. Kétségtelenül ő volt az, nem lehetett csalódnom, mert öltözete, termete s lámpása ugyanaz.

Egyszerre rárohantam, megfogtam gallérját, fölemeltem revolveremet és rákiáltottam:

— Állj meg, gazember!

A tolvaj, ugylátszik, nagyon gyáva volt, mert anélkül, hogy legkevésbé is ellenszegülne, kezem alatt reszketni kezdett s elejtette a lámpát.

— Az órát! vagy megiszom a véredet; — kiáltottam. Nagy boszankodásom valóságos vérszopót csinált belőlem.

A tolvaj egész testében remegve kigombolta a kabátját, kivette az órát, odaadta nekem s mihelyt látta, hogy szabadon eresztem, gyors futásnak eredt. Én pedig a hőstetemre büszkén, mint egy kakas, fölvettem a vörös lámpást s hazamentem.

Belépve a szobámba, gyertyát gyújtottam. Midőn kivettem a zsebemből az ily bátran visszanyert órát, éreztem, hogy az sokkal nehezebb, mint máskor. S mit látok? Egy nagyszerű gyémántos aranyóra vastag aranylánczczal! Az ára lehetett vagy tizszer annyi, mint az enyémnek. Mindjárt kitaláltam, mi történt: a tolvaj nagy zavarba jött s hirtelen egy más órát adott nekem, mely bár drágább, de szintén tolvajságból ered. Sebaj! Majd holnap tisztázzuk a dolgot. Visszaemlékeztem egy kissé az édes Helénára s lefeküdtem.

III.

Másnap délelőtt meglátogatott tegnapi vendégszerető barátom. Alig hagytam őt szóhoz jutni; belevágtam a beszédébe s nagy lelkesedéssel kezdettem a szép Helénáról dicsérő himnuszt, valóságos »eszkomiont« mondani. Amire barátom így szól:

— A kisasszony lehet szép, de atyja komoly veszélyben forgott a mult éjszakán. Egy utonálló megrohanta őt, midőn haza akart térni, revolverrel fenyegette s megfosztotta szép és drága órájától.

Ennek hallatára én egészen elhültem. Barátom álmélkodásba esett, látván a hatást, amelyet rám a leleplezés tett. Heves szavakkal előadtam neki kalandomat. Nagy is volt a kaczagása fölöttem.

Halasztás nélkül siettünk mindketten Elpidasz ur házához, aki az én éjjeli áldozatom s egyuttal a szép Helénának édesatyja volt. Otthon találtuk őt, családjával együtt. Barátom bemutatott engem

meleg szavakkal Elpidasz urnak; s én megszegyenülten elbeszéltem mindazt, ami velem a lefolyt éjjel történt; aztán bocsánatot kérve visszaadtam neki az óráját. Elpidasz ur nagyot nevetett rá, bár, mint mondá, e tréfás esemény neki mégis baj volt, mert egész éjen át nem jelentkezett nála Morfeusz Isten.

E látogatásunk alkalmával hiúságom azt is vélte észrevenni, hogy Heléna kisasszony ragyogó szeméből rám egy örömsugár is esett, mely azt jelezte, hogy e véletlen esemény neki fölötte kellemes.

Elpidasz ur nyájas kérésére nála ebédeltünk. S képzelhető nagy örömem, midőn az asztalnál észrevettem: mint pirul a bájos Heléna, ahányszor rátekintek, nemkülönbén érdekes lehetett reánézve az én meghatottságom. Valóságos jelei kölcsönös szerelmünknek.

*

Ez az őszinte elbeszélése a legtréfásabb eseménynek, mely velem történt valaha. Lehet, hogy az olvasó csupán engem tart egyedüli károsultnak, mivel szép óráim oda van; de ez a gondolata megváltozik, mihelyt megtudja, hogy én a legdrágább s legszebb kárpótlást kaptam, mert egy évvel ez esemény után nőül vettem a szép Helénát.

Az állatok értelmessége.

Az állatok értelmességéről beszéltünk s arról a nagy kérdésről, hogy vajjon van-e az állatoknak lelkük?

Természetesen mindenki el tudott mondani egy-egy történetet, amely arra vallott, hogy az állatoknak is van lelkük.

Én részemről azt a kutyatörténetet beszéltem el, amelylyel még eddig mindig és mindenütt sikert arattam.

Volt egyszer egy kutyám, amelynek mindennap reggel kilencz órakor szoktam reggelit adni. Egy reggel megfélekeztem a kutya reggelijéről. A kutya azonban nem jött zavarba: nyugodtan kiment a kertbe, letépett egy szál *nefelejtsét*, bejött vele a szobámba s hátsó lábaira állva, felém nyújtotta.

Mások persze más állattörténeteket mondtak el.

— És ön, nagysád — szolt valaki egy hölgyhöz — ön nem tud semmit sem beszélni az állatok értelmességéről?

Ő nagysága csakugyan feltűnően hallgatott; eddig nem szolt egy szót sem, — mintha nem is tudta volna, hogy miről beszélünk.

— Ah, igen! Ugy-e az állatokról van szó?

— Igen, az állatokról.

— A halakról is?

— Miért ne?

— No ahhoz én is tudnék egy érdekes történetet elmondani.

Mindnyájan figyelemmel hallgattuk elbeszélését.

— A mult évben a »Sárkány« hajón utaztam hazafelé Amerikából. Egy czápa kísérte a hajónkat, de mindig csak egyetlenegy czápa. Néha kihalászták a hajónk után uszó czápát, — de csakhamar akadt helyette másik czápa. Szinte azt hihette volna az ember, hogy talán az oczeánban is van hivatalos lap, amely minden reggel hírül adja, hogy »X. Y. . . czápa az elhunyt Y. Z. . . czápa helyére kinevez-

tetik a »Sárkány« kísérőjének.« Egyszóval: mindig volt a hajónk kíséretében egy czápa.

— Egy reggelen azt láttam, hogy egy igen csinos matróz közeledik felém. Egy posztóból varrt kis tárcza volt a kezében, amelyen meglátszott, hogy ezt a matróz a saját kezeivel készítette. Színes fonállal az én nevem kezdőbetűi is ki voltak himezve rá. Meglehet, hogy ez a tárcza nem olyan finom, mint valami párisi árucikk, de tudtam, hogy ez a derék fiu tiszta szívből ajánlja föl nekem ezt a tárczát, — nekem, egy csinos fiatal leánynak. Mert ugy-e, önök is meg vannak róla győződve, hogy épen olyan csinos vagyok, mint amilyen fiatal?

Nem feleltünk egy szót sem, de azért az arcainkon meglátszott, hogy egyetértünk vele.

A hölgy tovább folytatta az elbeszélését:

— A pénzemet a régi tárczámból azonnal átraktam az új tárczába. S hogy a derék matróz lássa, hogy mily sokra becsülöm az ő ajándékát, — a régi tárczámat, amely immár üres volt, azonnal a tengerbe dobtam. És ekkor történt az a különös dolog, amely miatt ezt az esetet elbeszéltem. Az a rettenetesen falánk czápa, amely állandóan kísérte a hajónkat, gyorsan odauszott a pénztárczához; már-már elnyelte, mikor egyszerre csak megdöbbsent, elkezdett hatalmasan csapkodni a farkával, és . . . és . . . de kérem a többit már nem hiszik el?!

— Ó dehogynem! dehogynem! — szoltunk mindnyájan.

— És aztán óriási könnycseppek hullottak ki a szörnyeteg szemeiből. S aztán rettenetes gyorsasággal eliramodott a hajónktól, — úgy hogy kis idő mulva már a nyomát se láttuk . . . Szerencsére, volt a hajón egy öreg, viharedzett matróz, aki meg tudta magyarázni a czápa rejtélyes eltűnését. Ugyanis a hajónkat követő czápa a tengerbe dobott pénztárcza külső burkolatában kétségkívül fölismerte — *édesanyjának a bőrét!*

És mondja még valaki, hogy az állatoknak nincs értelmi képességük és lelkük! A. A.

ANEKDOTÁK.

Virágosan. A kézimunka-üzlet gazdája rászól az egyik kisasszonyra!

— Ne tessék annyit himezni-hámozni, hanem himezzen!

*

Felháborodás. Gyalázatos egy uzsorás ez a Szivoly! Ezer forintért háromezer forintról kellett váltót adnom . . .

— És kifizette?

— Még azt is? Egy krajczárt sem kap a nyomorult, gazember!

*

Szapulás. Hallom, Lili férjhez megy. No, érdekes egy esküvő lesz.

— Csak a legbensőbb ismerőseit hívta meg.

— Eszerint ott lesz az egész kaszinó.

*

A beteg. Ur: A hasbeszélő nem lép ma föl?

Pinczér: Nem, — beteg, torokgyuladása van.

Ur: A hasában?

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

W. H. Brd. Máv Zakariás örömteljesen lepődött meg azon, hogy a »Többé nem iszunk« vasuti szamaritánus egyesületnek itthon is akadt egy hitbuzgó tagja. Különbösen szíves üdvözlését küldi és azt üzeni, hogy a többi honi tagok még nem jelentkeztek; mihielyt azonban vagy egy féltuczat jelentkezik, ez az egylet nálunk is meg lesz alakítható — a bor, sör és pálinka háromsága nevében.

Kiss Lajos, Duna-Pentele, 6 korona 80 fillért; Németh József, Brassó, 11 koronát; Somody Imre, Kecskemét, 12 korona 32 fillért; Pekurár Simon, Soborsin, 13 korona 10 fillért; Dietz Antal, Gyulafalva, 18 korona 63 fillért; Stitniczky Sámuel, Nandrás, 23 korona 67 fillért; Deutsch Jakab, Zágráb, 32 korona 80 fillért; Bajnok Béla, Budapest, 34 korona 67 fillért; Szelkó János, M.-Hosszurét, 38 korona 96 fillért; Glosz Károly, Sziszek, 47 korona 34 fillért; Vizvári Antal, Királyháza, 60 korona 5 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Iván György, Budapest, október és november hónapokra; Arádi Ferencz, Ujpest, október, november és december hónapokra; Kretschmer Ágoston, Budapest, november és december hónapokra; Turcsánji Ferencz, Rákos-Palota, november és december hónapokra; László János, Vojta, december hónapokra; Andrejsák András, Bártfa, december hónapokra; Petrowszky József, Losoncz, november, december és január hónapokra; Máár Ferencz, Nebojsza, november, december január és február hónapokra; Reim Mihály, Budapest, január hónapokra; Kristofszky György, S.-A.-Ujhely, január hónapokra; Sztancs Sándor, Nagy-Szeben, január és február hónapokra; Till András, Volinja, január és február hónapokra; Petrus József, Kassa, január és február hónapokra; Pitos Lajos, Füzés-Abony, január és február hónapokra; Dornay Pál, Budapest, január, február és márczius hónapokra; Ugrai Mátyás, Budapest, február és márczius hónapokra; Csáky István, Arad, február és márczius hónapokra; Szigethy Alfréd József, Torontál-Szécsány, márczius hónapokra; Medveczky József, Liptó-Vychodna, január, február, márczius és április hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**

Váltóór

cserélni óhajt Gyála állomásról. Ajánlatokat »Csamangó Ferencz váltóór Gyála, pályaudvar« címen kér.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához vonatkisézők számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolc állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkiséző figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolc személy-pályaudvaron 60 fillér árban.

Cserélni óhajt

magyarországi kisebb középállomásról (a jobbparti üzletvezetőség egyik helyi érdekű vonaláról) **pályafelügyelő** a kolozsvári üzletvezetőség bármelyik vonalára. Közelebbi értesítést e lap szerkesztősége ad.

Tagtársaink figyelmébe ajánljuk

CZOCZKIS BERNÁT

műhimző-intézetét

BUDAPEST, V. ERZSÉBET-TÉR 15. sz. alatt

ahol mindenféle himzési munkák gyorsan, szépen és jutányos árban készíttetnek.

Háztartási iskola.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében.

Az iskola br. *Dániel Ernőné*, az ország egyik legkiválóbb mágnásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is örökdi az oktatás helyes iránya felett.

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Koncz Ida*.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezeli.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50

legjutányosabban beszerezhető legjobb találmányú sérvkötők, összes betegápolási eszközök és köt-szerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint múltab és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

☛ Fenti címre ügyelni tessenek. ☛

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

4 liter

kitünő borókapálinka

korona 8.40

4 liter

kitünő gyógyfüves likőr

korona 11.—

bérmentve utánvétellel szállít

Cornides Károly, Felka

Szepes-megye